

Forord

Denne fremstillingen av norsk sivilprosess springer ut av forelesninger som jeg har holdt ved Universitetet i Oslo på grunnlag av først tvistemålsloven og nå tvisteloven, og mitt overordnede ansvar for forberedelsen av tvisteloven som ekspedisjonssjef i Justisdepartementets lovavdeling. Etter mitt syn kan sivilprosessen best ses som en beslutningsprosess, og det preger disponeringen av stoffet i boken. Jeg har ellers lagt vekt på å peke på enkelte lovgivningspolitiske valg i tillegg til å fremstille gjeldende rett.

Nærmere redegjørelser for rettspraksis og forfatterens personlige vurderinger er til dels satt i petit. Slike lengre avsnitt går ut over det som det etter min mening er rimelig å vente at studentene dekker til eksamen.

Under arbeidet med boken har jeg hatt glede av Jo Hovs og Anne Robberstads fremstillinger av sivilprosessen på grunnlag av tvisteloven, og særlig av Jens Edvin A. Skoghøys inngående og oppdaterte fremstilling. Direktør Gunnar Bergby har gitt meg supplerende opplysninger om Høyesteretts virke. Lagmann Eirik Akerlie har lest gjennom deler av manuskriptet, de vitenskapelige assistentene Kaija M. F. Bjelland og Hege Kristine Aakre har hjulpet med korrekturlesing og universitetsbibliotekar Bård S. Tuseth har effektivt skaffet meg den litteraturen jeg har trengt. Jeg takker dem alle hjertelig. Jeg takker også sjefredaktør Camilla Klevan og manuskordinatør Gunhild Eide, som har utarbeidet lov- og domsregistrene, for et godt samarbeid.

Sivilprosess er et fagområde med gamle og brede tradisjoner. Jeg vil gjerne trekke frem to prosessualister med forskjellig erfaring som jeg har kunnet ha i tankene mens jeg har arbeidet med boken: Per Augdahl, en ivrig fjellmann som var ekspedisjonssjef i Justisdepartementets lovavdeling før han ble professor, og Anders Bruzelius, lagman i Lunds tingsrätt, som med (nåværende) Justice Ruth Bader Ginsburg var med på å gjøre nordisk – først og fremst svensk – sivilprosess lettere tilgjengelig for et internasjonalt publikum gjennom verket «Civil Procedure in Sweden» (1965).

Oslo, i november 2015

Inge Lorange Backer

Innhold

Forord	5
Kapittel 1 Sivilprosess – emne, oppgave og perspektiv	19
1.1 Hva gjelder sivilprosessen?	19
1.2 Hvilke saker gjelder sivilprosessen for?	20
1.3 Perspektivet og hovedspørsmål i sivilprosessen.	21
1.4 Partsprosess og likebehandling.	22
1.5 Sivilprosessens formål og funksjoner	23
1.5.1 Innledning	23
1.5.2 Konfliktløsning	24
1.5.3 Sivilprosessen som sanksjonsmekanisme	25
1.5.4 Monopolisering av fysisk tvang og maktanvendelse i sivile tvister	26
1.5.5 Kontroll med offentlige myndigheter.	27
1.5.6 Grunnlag for rettsskaping	28
1.5.7 Gjennomføring av materiell lovgivning	28
1.6 Mål for den enkelte rettergang.	29
1.7 Internasjonalisering.	30
1.8 Litteratur.	31
Kapittel 2 Rettsgrunnlag og metode	33
2.1 Innledning	33
2.2 Grunnloven.	34
2.3 Lovgivningen.	35
2.3.1 Generelt om lovstrukturen – tre hovedlover.	35
2.3.2 Tvisteloven – struktur og reform	37
2.3.3 Lovgivning og forskriftsverk	40
2.3.4 Lovregler utenom hovedlovene	40
2.3.5 Tvisteloven og tvistemålsloven: Har tvistemålsloven betydning for tolkingen av tvisteloven?	41
2.4 Lovforarbeidenes rolle	43
2.5 Hvilken plass gir lovreglene for reelle hensyn og dommerskjønn?	44
2.6 Internasjonale konvensjoner	46
2.6.1 Hvilken betydning har internasjonale konvensjoner for norsk sivilprosess? .	46
2.6.2 Tvisteloven § 1-2	48
2.6.3 Oversikt over folkerettslige regler i sivilprosessen.	48
2.7 Rettspraksis i sivilprosessen	50

2.7.1	Generelt om betydningen av rettspraksis	50
2.7.2	Eksplisitte og implisitte avgjørelser	51
2.7.3	Praksis fra Høyesterett i forskjellige sammensetninger	53
2.7.4	Hvilken betydning har prosessuelle avgjørelser etter tvistemålsloven for tvisteloven?	54
2.7.5	Betydningen for tvisteloven av prosessuelle avgjørelser etter andre lover.	55
2.7.6	Slutning fra en serie avgjørelser	56
2.7.7	Praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD).	57
2.8	Etiske normer i sivilprosessen	58
2.8.1	Oversikt over spørsmålene.	58
2.8.2	Dommeretikk	59
2.8.3	Advokatetikk.	59
2.8.4	Forholdet mellom etiske normer og prosessreglene	60
Kapittel 3 Domstolene		62
3.1	De alminnelige domstolene og deres oppgaver.	62
3.1.1	Den norske domstolsorganisasjonen komparativt	62
3.1.2	Tingrettene	62
3.1.3	Lagmannsrettene.	63
3.1.4	Høyesterett	64
3.1.5	Domstolenes oppgaver	64
3.2	Dommerne og dommerrekruttering	66
3.2.1	Fagdommere	66
3.2.2	Legdommere	67
3.3	Domstoladministrasjonen	70
3.4	Den sivile rettspleie på grunnplanet.	70
3.4.1	Forliksrådene.	70
3.4.2	Namsmannen og hovedstevnevitnet	71
3.5	Særdomstoler.	71
Kapittel 4 Alminnelig sivilprosess og spesiell sivilprosess.		73
4.1	Alminnelige prosessregler og alminnelig sivilprosess.	73
4.2	Hvor alminnelige er de alminnelige reglene?	74
4.2.1	Innledning	74
4.2.2	Tre tradisjonelle søksmålstyper som ikke lenger er relevante.	75
4.2.3	Saker med og uten fri rådighet (begrenset rådighet).	76
4.2.4	Forskjellige saksbehandlingsregler etter tvistens økonomiske verdi?	80
4.2.5	Kan partene avtale andre prosessregler?	82
4.3	Spesialprosess	84
4.3.1	Særregler eller spesialprosess?	84
4.3.2	Har en klassifisering som spesialprosess rettslig betydning?	85
4.3.3	Særlig om skjønnsprosessen.	85

Kapittel 5 Grunntrekk ved rettergangen	88
5.1 Innledning	88
5.2 Oversikt over grunntrekk (prinsipper) i sivilprosessen	89
5.2.1 Innledning til oversikten	89
5.2.2 Femten grunntrekk	90
5.3 Domstolenes uavhengighet	94
5.3.1 Hva innebærer uavhengighet?	94
5.3.2 Regler til å sikre domstolenes uavhengighet	95
5.4 Tilgang til domstolene	96
5.5 Muntlig eller skriftlig behandling	99
5.6 Kontradiksjonsprinsippet	103
5.6.1 Regelforankring og begrunnelse	103
5.6.2 Hva innebærer kontradiksjonsprinsippet?	104
5.7 Offentlighetsprinsippet	106
5.7.1 Oversikt og rettslig forankring	106
5.7.2 Offentlighetsreglenes funksjon	107
5.7.3 Ulike løsninger i reglene om offentlighet	107
5.7.4 Lukkede dører og taushetsplikt	108
Kapittel 6 Aktørene i saken	110
6.1 Innledning	110
6.2 Dommeren	110
6.2.1 Hvor mange fagdommere deltar i saken?	110
6.2.2 Hvilke fagdommere deltar i saken?	112
6.2.3 Legdommere	114
6.2.4 Inhabilitet (ugildhet)	116
6.3 Partene i saken	125
6.3.1 Partsstillingens betydning	125
6.3.2 Partsevne	127
6.3.3 Prosessuell handleevne (prosessdyktighet)	130
6.4 Prosessfullmektigene	133
Kapittel 7 Tvisteløsning før tingretten	135
7.1 Innledning. Forskjellige former for alternativ tvisteløsning	135
7.2 Partskontakt, forhandlinger og mekling	136
7.2.1 Partskontakt og forhandlinger	136
7.2.2 Mekling	137
7.3 Tvisteløsningsnemnder	139
7.4 Tvisteløsning mellom private og offentlig forvaltning	140
7.5 Voldgift	141
7.6 Varsling før saksanlegg	142
7.7 Behandling i forliksrådet	144

7.7.1	Innledning	144
7.7.2	Hvilke saker behandler forlikrådet?	144
7.7.3	Saksbehandlingen i forlikrådet	147
7.7.4	Resultatet av forlikrådets behandling	148
7.7.5	Forholdet til EMK	150
Kapittel 8	Hvor reises saken?	151
8.1	Innledning	151
8.2	Norske domstolars kompetanse i internasjonale forhold	152
8.2.1	Generelt om regelgrunnlaget	152
8.2.2	Tilknytningskravet i tvisteloven § 4-3	153
8.2.3	Luganokonvensjonen 2007	154
8.3	Nasjonalt vernetting	155
8.3.1	Rettspolitiske betraktninger	155
8.3.2	Alminnelig vernetting	156
8.3.3	Særlige vernetting	157
8.4	Avtalt vernetting	158
8.5	Henvisning og overføring av saker	158
Kapittel 9	Sakens gang – særlig i tingretten	160
9.1	Stevningen	160
9.1.1	Stevningens oppgave og innhold	160
9.1.2	Forenklet stevning	161
9.1.3	Når skal stevning tas ut?	162
9.1.4	Foreløpig prøving av stevningen	162
9.2	Parallele saker – litispensens	163
9.3	Saksforberedelsen	164
9.3.1	Innledning	164
9.3.2	Tilsvar	164
9.3.3	Planmøte og videre saksforberedelse	165
9.3.4	Mekling og rettsmekling	166
9.3.5	Skriftlige redegjørelser	167
9.3.6	Sluttinnlegg. Avslutning av saksforberedelsen	168
9.4	Avgjørelser før eller uten hovedforhandling	168
9.4.1	Innledning	168
9.4.2	Forenklet domsbehandling	169
9.4.3	Enighet mellom partene om resultatet	170
9.4.4	Avgjørelse med partenes tilslutning	171
9.5	Hovedforhandlingen	172
9.5.1	Grunntrekk ved hovedforhandlingen	172
9.5.2	Forberedelse av hovedforhandlingen	173
9.5.3	De enkelte ledd i hovedforhandlingen	173

9.6	Kommunikasjon mellom partene og domstolen	176
9.6.1	Innledning. Rettsspråk	176
9.6.2	Skriftlig kommunikasjon	176
9.6.3	Muntlig kommunikasjon – rettsmøter	178
9.6.4	Uformell kommunikasjon	179
9.7	Aktiv saksstyring og fremdrift i saken	179
9.7.1	Aktiv saksstyring	179
9.7.2	Sakens fremdrift – bestemmelser for å fremme rask behandling	180
9.7.3	Frister	182
9.7.4	Fristforlenging, omberamning, utsettelse og stansing	183
9.8	Sakstall og behandlingstid i norske domstoler	185
Kapittel 10	Enklere rettergang	187
10.1	Innledning	187
10.2	Småkravprosess	188
10.2.1	Innledning	188
10.2.2	Hvilke saker behandles etter småkravprosessen?	188
10.2.3	Behandlingsmåten ved småkravprosess	190
10.3	Namsprosessen	191
10.4	Oppløsning av formueskomplekser	193
10.5	Pådømming ved midlertidig sikring	193
Kapittel 11	Midlertidig sikring og foreløpige avgjørelser	194
11.1	Oversikt	194
11.2	Midlertidig sikring etter tvisteloven	195
11.2.1	Generelt	195
11.2.2	Arrest	196
11.2.3	Midlertidig forføyning	197
11.3	Andre foreløpige avgjørelser	199
Kapittel 12	Rettslig interesse	201
12.1	Generelle synspunkter på rettslig interesse som søksmålsvilkår	201
12.1.1	Begrepet rettslig interesse – tre dimensjoner	201
12.1.2	Rettspolitiske synspunkter	202
12.1.3	Rettslig interesse som en rettslig standard	203
12.1.4	Tvistelovens søksmålsvilkår, Grunnloven og folkeretten	205
12.2	Søksmålsgjensstandens art	206
12.2.1	Bare rettskrav	206
12.2.2	Tvister om rent faktiske forhold	208
12.2.3	Tvister om forvaltningens skjønnsutøving	209
12.2.4	Kompetanseforhold	210
12.2.5	Særlig om kompetansen til å gi generelle regler	210

12.2.6	Rettsstrid og urettmessighet.	212
12.2.7	Innholdet av forvaltningsvedtak	214
12.2.8	Oppdeling av tvisten: særskilt søksmål om materielle vilkår eller om deler av en beslutningsprosess?.	215
12.2.9	Foreningsvedtak og selvdømme	218
12.3	Aktuell interesse	219
12.3.1	Generelle synspunkter	219
12.3.2	Hvor tidlig kan søksmål reises? Avklaringsbehovet for den som vil disponere.	221
12.3.3	Andres behov for å få avklart lovligheten av en fremtidig disposisjon.	223
12.3.4	Er det for sent å reise søksmål?.	225
12.4	Tilknytningskravet – den personelle dimensjonen på saksøkersiden.	227
12.4.1	Innledning	227
12.4.2	Hva vurderes tilknytningen til?	228
12.4.3	Hvor sterk og nær tilknytning? Hovedregelen	229
12.4.4	Tilstrekkelig sterk og nær tilknytning: Modifikasjoner i hovedregelen	231
12.4.5	Organisasjoners søksmålsadgang	235
12.4.6	Offentlige organers søksmålsadgang	238
12.5	Tilknytningskrav på saksøktes side	242
12.5.1	Hovedregelen	242
12.5.2	Søksmål om gyldigheten av forvaltningsvedtak	242
12.5.3	Må flere saksøkes under ett i trepartsforhold?	243
12.6	Særregulering av rettslig interesse. Søksmålsfrister	246
12.6.1	Oversikt	246
12.6.2	Søksmålsfrister	248
Kapittel 13	Rammene for saken: Krav, påstander og påstandsgrunnlag.	251
13.1	Innledning	251
13.1.1	Terminologiske forklaringer.	251
13.1.2	Disposisjonsprinsippet og forhandlingsprinsippet	252
13.2	Hvilke krav skal retten behandle?	253
13.3	Påstander.	254
13.3.1	Påstandens rettslige betydning.	254
13.3.2	Utforming av påstander.	256
13.3.3	Er rettens kompetanse begrenset av påstanden?	259
13.4	Påstandsgrunnlag.	262
13.4.1	Hvilke påstandsgrunnlag kan retten bygge på?.	262
13.4.2	Rettens plikt til å vurdere påberopte påstandsgrunnlag	269
13.5	Endringer i påstander og påstandsgrunnlag	271
13.6	Materiell prosessledelse – rettens veiledning.	274
13.6.1	Aktiv saksstyring – formell og materiell prosessledelse	274
13.6.2	Fra veiledningskompetanse til veiledningsplikt?.	274

13.6.3	Klarlegging av partenes påstander og øvrige standpunkter	275
13.6.4	Veiledning om nye påstander og påstandsgrunnlag	276
13.6.5	Kan utsiktsløse påstander og påstandsgrunnlag avskjæres?	277
13.6.6	Fremgangsmåten ved veiledning	277
Kapittel 14	Det faktiske avgjøringsgrunnlaget – bevis.	279
14.1	Terminologi.	279
14.2	Hvor finnes bevis, og hvordan bli kjent med dem?	280
14.3	Hvem fremskaffer bevis? Rollefordelingen mellom domstolen og partene	282
14.4	De forskjellige bevismidlene	283
14.4.1	Oversikt	283
14.4.2	Partsforklaringer	283
14.4.3	Vitneforklaringer	284
14.4.4	Sakkyndige	285
14.4.5	Realbevis.	287
14.5	Når legges bevisene frem, og for hvem? Prinsippet om direkte bevisføring	288
14.5.1	Fremlegging under hovedforhandlingen. Direkte bevisføring.	288
14.5.2	Bevisenes betydning forut for hovedforhandlingen	289
14.5.3	Bevistilbud og bevisoppgave	290
14.5.4	Tilgang til bevis før hovedforhandlingen	291
14.6	Fri bevisføring	294
14.7	Begrensninger i bevisføringen – avskjæring	295
14.7.1	Reelle hensyn	295
14.7.2	Irrelevante og betydningsløse bevis	295
14.7.3	Proporsjonalitetsvurderinger – tvl. § 21-8	296
14.8	Bevisforbud og bevisfritak	297
14.8.1	Generelle synspunkter	297
14.8.2	Utvalgte bevisforbud og bevisfritak	298
14.9	Beisvurdering.	302
14.9.1	Prinsippet om fri beisvurdering	302
14.9.2	Beisvurdering i forskjellige bevisituasjoner	304
14.10	Beviskrav og bevisbyrde	306
14.10.1	Hva spørsmålene gjelder	306
14.10.2	Ulovfestede beviskrav	307
14.10.3	Lovgivningens betydning for beviskrav og bevisbyrde	308
14.10.4	Kompromissløsninger?	309
14.10.5	Håndtering av bevisvil i rettspraksis	310
Kapittel 15	Rettsanvendelse og regelkunnskap.	312
15.1	Kan retten bygge på andre rettsregler enn partene har trukket frem?	312
15.2	Kan partenes enighet om rettsanvendelsen binde retten?	314
15.3	Hvordan får retten kunnskap om rettsregler?	315

15.3.1	Kunnskapskilder	315
15.3.2	Særlig om utenlandsk og internasjonal rett	316
15.3.3	Kan retten kreve at partene skaffer opplysninger om rettsregler?	317
15.3.4	Bevisføring om rettsregler	318
Kapittel 16	Rettsens avgjørelser	320
16.1	Innledning	320
16.1.1	Oversikt over rettsavgjørelser	320
16.1.2	Annen avslutning av saken	320
16.2	Hvilke avgjørelser treffes som dom, kjennelse og beslutning?	321
16.3	Rettsens interne behandling av avgjørelsen	322
16.3.1	Generelt	322
16.3.2	Voteringsregler når flere dommere deltar	323
16.4	Avgjørelsens utforming	324
16.5	Oppfylingsfrist	328
16.6	Underretning	329
16.7	Rettsens adgang til å endre sine avgjørelser	330
16.7.1	Hovedregelen	330
16.7.2	Retting	331
16.7.3	Tilleggsavgjørelse	331
Kapittel 17	Rettsavgjørelsens virkninger	332
17.1	Oversikt	332
17.2	Rettskraft – innledende forklaringer	333
17.2.1	Hva innebærer rettskraft?	333
17.2.2	Hvordan er rettskraftvirkningene avgrenset?	335
17.2.3	Lovgivningspolitiske betraktninger: Hvorfor rettskraft?	336
17.2.4	Har andre avgjørelser av et krav rettskraftvirkninger for et sivilt søksmål?	337
17.3	Hva er rettskraftig avgjort? (Den materielle rettskraftens objektive grenser)	338
17.3.1	Oversikt over hovedspørsmålene	338
17.3.2	Hva er rettskraftig avgjort ved dom nr. 1?	340
17.3.3	Hva er kravet i sak nr. 2?	340
17.3.4	Identitetstesten: generelle synspunkter på sammenligningen mellom kravet i dom nr. 1 og kravet i sak nr. 2.	341
17.3.5	Identitetstesten – eksempler på typetilfeller	344
17.3.6	Nye faktiske forhold som grunnlag for nytt søksmål	346
17.3.7	Særregulering av rettskraftvirkningene	347
17.4	Hvem er avgjørelsen bindende for? (Den materielle rettskraftens subjektive grenser).	348
17.4.1	Hovedregelen	348
17.4.2	Rettspolitiske betraktninger	349
17.4.3	Avledet rettskraft	350
17.4.4	Lovfestet utvidet rettskraft	351

17.4.5	Utvidet rettskraft på ulovfestet grunnlag	353
17.5	Tvangskraft	354
17.5.1	Hva innebærer tvangskraft?	354
17.5.2	Hvilke avgjørelser har tvangskraft?	354
17.5.3	Hva kan tvangfullbyrdes, og overfor hvem?	356
17.5.4	Når inntretr tvangskraften?	356
Kapittel 18	Komplekse saker: flere krav, flere parter mv.	358
18.1	Innledning	358
18.2	Komplekse enkeltkrav	359
18.3	Flere krav i én sak (objektiv kumulasjon).	361
18.3.1	Oversikt	361
18.3.2	Rettspolitiske synspunkter	362
18.3.3	Vilkårene for å behandle flere krav mellom samme parter i én sak	362
18.3.4	Fremgangsmåte og behandling	364
18.4	Flere parter i samme sak	365
18.4.1	Innledning	365
18.4.2	Flere parter opprinnelig	366
18.4.3	Nødvendig eller tvungent prosessfellesskap	366
18.4.4	Etterfølgende inndragning av nye parter	367
18.4.5	Fremgangsmåte og behandling av saker med flere parter	368
18.5	Tredjepersoners opptreden i saken	369
18.5.1	Tredjepersoners adgang til å tre inn som part.	369
18.5.2	Partshjelp	371
18.5.3	Skriftlig innlegg («amicus curiae») etter tvl. § 15-8	373
18.5.4	Partsvarsling til tredjepersoner (prosessvarsel)	374
18.6	Forening av saker.	374
18.7	Gruppesøksmål	375
18.7.1	Oversikt	375
18.7.2	Vilkår for gruppesøksmål. Saksanlegget.	376
18.7.3	Gruppens omfang	378
18.7.4	Saksbehandlingen	379
Kapittel 19	Når ting går galt – feil, forsømmelser og fravær.	380
19.1	Oversikt	380
19.2	Retting av en utført prosesshandling	381
19.3	Utføring av en forsømt prosesshandling.	384
19.3.1	Innledning	384
19.3.2	Forsømmelser som utgjør fravær – oppretting bare etter særskilt tillatelse: oppfriskning	384
19.3.3	Nekting av forsømte prosesshandlinger	385
19.4	Tvangsmidler og fristforelegg	386

19.4.1	Innledning	386
19.4.2	Oversikt over direkte og indirekte tvangsmidler.	386
19.4.3	Fristforelegg og andre bestemmelser om fraværsvirkning i den enkelte sak.	387
19.5	Avvisning	387
19.6	Fraværtsdom.	388
19.6.1	Innledning	388
19.6.2	Når kan retten avsi fraværtsdom?	389
19.6.3	Fremgangsmåten og virkningen av en fraværtsdom.	390
19.7	Oppfriskning – vilkår og fremgangsmåte.	390
19.7.1	Innledning	390
19.7.2	Vilkårene for oppfriskning.	391
19.7.3	Fremgangsmåten	392
Kapittel 20 Behandlingen av avvisningsspørsmål og prosessuelle tvister		394
20.1	Innledning	394
20.1.1	Hvilke prosessuelle avgjørelser trenger en egen saksbehandling?.	394
20.1.2	Prosessregler som retten skal anvende av eget tiltak. Prosessuelle innsigelser	395
20.1.3	Når må vilkårene for å anvende en prosessregel være oppfylt?	397
20.2	Generelle regler om saksbehandlingen for prosessuelle spørsmål	398
20.2.1	Utgangspunkter.	398
20.2.2	Forelegging for partene – kontradiksjon	399
20.2.3	Når skal et saksbehandlingsspørsmål avgjøres?	400
20.2.4	Skriftlig eller muntlig behandling?	401
20.3	Avgjørelsen av prosessuelle spørsmål	401
20.3.1	Forholdet til det materielle spørsmål i saken	401
20.3.2	Grunnlaget for avgjørelsen av prosessuelle spørsmål.	406
20.3.3	Avgjørelsen	408
20.3.4	Omgjøring og rettskraft av kjennelser og beslutninger	412
20.4	Overprøving av prosessuelle avgjørelser	414
20.4.1	Innledning	414
20.4.2	Når kan prosessuelle avgjørelser ankes særskilt?	416
20.4.3	Hva kan overprøves ved særskilt anke? Alminnelige regler	417
20.4.4	Hva kan prøves ved særskilt anke? Videre anke til Høyesterett.	420
20.4.5	Hva kan prøves ved særskilt anke – bare påberopte feil?	421
20.4.6	Ankeerklæring og partsstilling.	422
20.4.7	Ankefrist	423
20.4.8	Ankesiling.	424
20.4.9	Behandlingsmåten.	424
20.4.10	Utfallet av ankesaken.	425
Kapittel 21 Anke over dommer		427
21.1	Oversikt – gjentatt og ny prøving etter en rettsavgjørelse.	427
21.2	Retten til overprøving og ankeinstansenes funksjon.	428

21.2.1	En grunnleggende rett til overprøving?	428
21.2.2	Ankeinstansens funksjon: Full omprøving eller begrenset overprøving?	430
21.2.3	Høyesteretts funksjon – forskjellige modeller.	431
21.3	Hva kan ankeinstansen prøve?	434
21.3.1	Innledning	434
21.3.2	Ankeinstansens generelle kompetanse	434
21.3.3	Begrensning til påankete krav og påberopte ankegrunner	437
21.3.4	Nye krav, påstander og påstandsgrunnlag	438
21.4	Ankesiling	440
21.4.1	Begrep, modeller og kriterier	440
21.4.2	Ankesiling i lagmannsretten.	441
21.4.3	Ankesiling i Høyesterett	445
21.5	Partene i en ankesak, ankefrist og ankeerklæring	448
21.5.1	Hvem kan anke?	448
21.5.2	Ankefrist	451
21.5.3	Ankeerklæring.	451
21.5.4	Tredjepersoners stilling i ankesaken	452
21.6	Saksforberedelse og hovedforhandling i ankesaker	454
21.6.1	Anketilsvar og saksforberedelse	454
21.6.2	Avgjørelse under saksforberedelsen	455
21.6.3	Ankeforhandling	456
21.7	Ankeinstansens avgjørelse	457
21.7.1	Rekkefølgen ved anke over saksbehandlingen og dommens innhold	457
21.7.2	Virkningen av saksbehandlingsfeil	457
21.7.3	Realitetsavgjørelse eller oppheving?	459
Kapittel 22	Gjenåpning	460
22.1	Innledning	460
22.2	Vilkårene for gjenåpning	460
22.2.1	Hvilke avgjørelser kan gjenåpnes?	460
22.2.2	Gjenåpningsgrunn.	461
22.2.3	Feil som er eller kunne ha vært vurdert	462
22.2.4	Sannsynlighet for bedre resultat.	463
22.3	Frister for gjenåpning	464
22.4	Fremgangsmåten ved gjenåpning.	464
22.4.1	Hvilken domstol skal behandle gjenåpning?	464
22.4.2	Gjenåpning og ny realitetsbehandling	465
22.4.3	Prøving av eget tiltak.	466
22.4.4	Forenklet avgjørelse.	466
22.4.5	Avgjørelsen av gjenåpningsspørsmålet	466

Kapittel 23 Utgiftene til saken	467
23.1 Oversikt	467
23.1.1 Oversikt over forskjellige slags utgifter til en sivil sak.	467
23.1.2 Oversikt over hovedspørsmål ved utgiftene	468
23.2 Fordelingen mellom partene og staten.	469
23.2.1 Utgangspunkt	469
23.2.2 Offentlig rettshjelp	469
23.2.3 Rettshjelpforsikring.	471
23.2.4 Statens ansvar for sakskostnader	471
23.3 Ansvar for sakskostnader.	472
23.3.1 Innledning	472
23.3.2 Fordelingen av sakskostnader.	473
23.4 Dekning av utgiftene.	475
Kapittel 24 Tvangsfullbyrding	476
24.1 Innledning	476
24.2 Hvem står for tvangsfullbyrdingen?	477
24.3 Tvangsgrunnlag.	477
24.4 Prøving av tvangsgrunnlag under tvangsfullbyrdingen	479
24.5 Tvangsmidler	480
Forkortelser	483
Litteratur	484
Lovforarbeider og andre offentlige publikasjoner	490
Lovregister	492
Domsregister	515
Sakregister	527